

Erken Çocukluk Eğitiminde Sınıf Yönetimi

Editörler: Naim ÜNVER • Muammer ERGÜN

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Naim ÜNVER - Doç. Dr. Muammer ERGÜN

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE SINIF YÖNETİMİ

ISBN 978-625-7582-14-8
DOI 10.14527/9786257582148

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ekim 2021, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Metaforik bir betimlemeyle “yaşamın sihirli yılları” olarak nitelendirilen okul öncesi eğitim dönemi; çocukların temsili düşünme, benmerkezci bakış açısı, odaktan uzaklaşmama, tersine çeviremem, yapaycılık, animizm, sihirli düşünme, oyunla öğrenme vb. birçok özelliklerinden dolayı, yaşamı biz yetişkinlerden çok farklı algıladıkları ve yaşadıkları bir dönemdir. Bu dönem için çocuğun en temel yaşantı alanı olan aile, nasıl ki çocuğu doğrudan içine alan ve etkileyen mikro çevreyi temsil ediyorsa, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuk için de sınıf, onu doğrudan içine alan ve etkileyen ikinci bir mikro çevre oluşturmaktadır. Bu bağlamda sınıf ortamı, çocuğun arkadaşları ve öğretmeniyle birlikte uzun zamanlar geçirdiği, farklı özelliklerdeki insanları keşfettiği, onların duygularını anladığı ve onlarla duygularını paylaştığı, uzun yıllar sonra bile hatırlanacak ortak bir tarih oluşturduğu yeni bir kültür alanıdır. Bu nedenle bir çocuğun sınıfa se-verek ve isteyerek gelmesi, sınıfta geçirdiği süreç boyunca öğrenmesi, eğlenmesi, paylaşması, öğretmeni ve ailesinin işbirliği ile sınıfta elde ettiği kazanımları gerçek yaşamda uygulama fırsatı bulması, onun eğitimin gerçekten işlevsel olduğunu ve davranışlarını olumlu yönde değiştirip, geliştirdiğini yaşayarak kavramasıyla, mutlu bir çocukluk geçirmesine eşsiz katkılar sağlayacaktır. Ayrıca son yıllardaki değişimle birlikte sınıfı, sadece okul içi bir ortam olarak sınırlandırmak doğru değildir. Sınıf, öğretmen ve çocukların bir araya geldiği park, orman, müze vb. her yer olabilir ve olmalıdır. Öğretmen adayları ve öğretmenler sınıfı hem algı olarak hem de fiziksel mekân olarak dört duvar arasından çıkarmalıdır. Loris Malaguzzi'nin de savunduğu gibi çevre çocuğun üçüncü öğretmenidir. Bu yüzden öğretmen hem sınıf içi hem de sınıf dışı öğrenme olanaklarını çocukların gelişimsel yararına yönelik kullanmalıdır.

Okul öncesi eğitim öğretmenleri, sınıf yönetiminin sadece kuralları uygulamak ve disiplin sağlamaktan ibaret olmadığını, asıl amacın öğrenme sürecini etkili, verimli hale getirerek kazanım ve göstergelere ulaşmak olduğunu içselleştirdiğinde ve bunu uygulamaya koyduğunda başarılı bir sınıf yönetimi anlayışı oluşturma konusunda büyük adımlar atmış olacaktır.

Okul öncesi öğretmenleri, sınıfı etkili bir şekilde yönetebilmek için çocukların güven, sevgi, saygı, şefkat, ilgi, kendini tanıma, kendini gösterme ihtiyaçlarını karşılamaya öncelikli olarak özen göstermelidir. Bununla birlikte çocukların gelişim özelliklerini, ihtiyaçlarını, bireysel farklılıklarını, fikirlerini, ilgi ve yeteneklerini dikkate alan, açık iletişim kanallarının ve ben dilinin hâkim olduğu, çocuk merkezli öğrenme süreçleri oluşturmaları, sınıf ortamını da bu bağlamda düzenlemelidir.

Etkili ve verimli öğrenme ortamları oluşturmanın yanı sıra öğretmenler istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını önlemeye yönelik tedbirler de almalıdır. Bunu sağlamak içinse, sınıf kurallarını çocuklarla birlikte oluşturmalı, kurallara uyarak onlara model olmalı, çocukların kendilerini ifade etmelerine fırsat vermeli, başarısızlığa değil, başarıya odaklanmalı ve onlara düzeylerine uygun sorumluluklar vermelidir. Buna rağmen istenmeyen davranışlar sergilendiğinde ise insana onuruna saygılı müdahaleleri içeren, doğru tepkiler geliştirmelidir.

Bu kitap içinde barındırdığı birçok teorik bilgiyle birlikte, okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının, çağdaş bir sınıf yönetimi anlayışına dayalı uygulamalar şekillendirmeleri için tasarlanmıştır. Umudumuz okul öncesi eğitim sınıflarının duvarların dışına taşmış ve oyunla yoğrulmuş, mutlu öğrenme merkezleri olmasıdır. Kitabın tüm okurlara işlevsel katkılar sağlaması en temel dileğimizdir.

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Naim Ünver
ORCID No: 0000-0003-1801-5609

Doç. Dr. Muammer Ergün
ORCID No: 0000-0003-1066-8066

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Naim ÜNVER - Doç. Dr. Muammer ERGÜN

1. Bölüm: Sınıf Yönetiminde Temel Kavramlar

Dr. Gökhan GÜNEŞ - Mersin Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8923-3315

2. Bölüm: Sınıfın Fiziksel, Sosyal ve Psikolojik Boyutları

Dr. Öğr. Üyesi Aslı YILDIRIM - Anadolu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8535-3715

3. Bölüm: Sınıf Disiplini ve Yönetimiyle İlgili Modeller

Doç. Dr. Muammer ERGÜN - Kastamonu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-1066-8066

4. Bölüm: Sınıfta Disiplin ve Sınıf Kuralları

Doç. Dr. Süleyman KARATAŞ - Akdeniz Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-0002-2886
Öğrt. Özlem GÜNGÖREN - MEB
ORCID No: 0000-0001-9147-8963

5. Bölüm: Sınıfta Öğrenci Davranışlarının Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Yakup YILDIRIM - Akdeniz Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-5319-5487

6. Bölüm: Sınıfta Etkileşim ve İletişim Süreci

Doç. Dr. Mehmet TEYFUR - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7573-0241

7. Bölüm: Sınıfta Öğrenci Motivasyonu

Doç. Dr. Adem BAYAR - Amasya Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8693-9523
Öğr. Gör. Dr. Şerafettin GEDİK - Amasya Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-6597-5704

8. Bölüm: Okul Öncesi Eğitimde Zaman Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Hasan DİLEK - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4590-0769

9. Bölüm: Sınıfta Bir Öğretim Lideri Olarak Öğretmen

Dr. Öğr. Üyesi Banu DİKMEN ADA - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7490-2056

10. Bölüm: Öğretmen Veli Görüşmelerinin Yönetimi

Doç. Dr. Berat AHİ - Kastamonu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8744-7213
Arş. Gör. M. Akif CİNGİ - Kastamonu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-0584-7297

**11. Bölüm: Okul Öncesi Eğitimde Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminin
Oluşturulması**

Doç. Dr. Mehmet TORAN - İstanbul Kültür Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-3457-9113

12. Bölüm: Sınıf Yönetiminde Örnek Olaylar

Dr. Öğr. Üyesi Bengü TÜRKOĞLU - Necmettin Erbakan Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-6347-691X

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Giriş.....	1
Sınıf Yönetimi Tanımı, Tarihsel Gelişimi ve Önemi	2
Sınıf Yönetiminin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi	2
Sınıf Yönetiminin Önemi	3
Sınıf Yönetiminde Yaklaşımlar	4
Geleneksel Yaklaşımlar	5
Çağdaş Yaklaşımlar	6
Sınıf Yönetiminde Modeller ve Disiplin Yaklaşımları	6
Sınıf Yönetimi Modellerinin Felsefi Temelleri	6
Müdahaleci Olmayan, Müdahaleci ve Etkileşimli Sınıf Yönetimi Modelleri.....	9
Tepkisel, Önleyici, Gelişimsel ve Bütünsel Sınıf Yönetimi Modelleri	9
Okul Öncesi Eğitimde Farklı Programların Sınıf Yönetimi Yaklaşımları.....	10
Bronfenbrenner’ın Ekolojik Yaklaşımı	11
Sistemler Kuramı.....	12
Piramit Modeli	13
Eşsiz Yıllar Programı	14
Freiberg’in Sınıf Yönetiminde Tutarlılık ve İşbirlikçi Disiplin Modeli	14
Disiplin Modelleri	15
Davranışçı Modelde Disiplin Yaklaşımları.....	15
İşlevsel Pedagojiye Dayalı Disiplin Yaklaşımları.....	16
Sınıf Yönetiminin Boyutları ve Sınıf Yönetimine Etki Eden Değişkenler.....	18
Sınıf Yönetimi Boyutları.....	19
Sınıf Düzeni / Fiziksel Düzen.....	19
Öğretimin Yönetimi	19
Zaman Yönetimi.....	20
Davranış Yönetimi	21
Etkili İletişim ve İlişki Düzenlemeleri	21
Sınıf Yönetimine Etki Eden Değişkenler.....	22
Sınıf İçi Değişkenler.....	22
Sınıf Dışı Değişkenler	23
Etkili Sınıf Yönetiminde Stratejiler.....	27
Özet	30
Kaynakça.....	34

2. BÖLÜM

SINIFIN FİZİKSEL, SOSYAL VE PSİKOLOJİK BOYUTLARI

Giriş.....	41
Sınıfın Fiziksel Boyutları	41
Fiziksel Etkenler	42
Fiziksel Ortamların Düzenlenmesi.....	45
Sınıfın Sosyal Boyutları	46
Sosyal Etkenler	47
İletişim Süreçleri.....	49
Sınıfın Psikolojik Boyutları	51
Psikolojik Etkenler	51
Olumlu Sınıf Ortamının Sağlanması	52
Özet	53
Kaynakça.....	57

3. BÖLÜM

SINIF DİSİPLİNİ VE YÖNETİMİYLE İLGİLİ MODELLER

Giriş.....	59
Disiplin	60
Disiplin Kuramları	62
Genel Disiplin Modelleri	63
İtaate Dayalı Disiplin Modelleri	63
Sorumluluğa Dayalı Disiplin Modeli	63
Demokrasi Temelli Disiplin Modelleri	64
Sınıf Yönetimi	64
Sınıf Yönetimi Kuramlarının Sınıflandırılması.....	65
Karizmatik Güç Temelli Sınıf Yönetimi	65
Uzmanlık Gücü Temelli Sınıf Yönetimi	66
Ödül Gücüne Dayalı Sınıf Yönetimi	66
Otoriter Güce Dayalı Sınıf Yönetimi	66
Yasal Güce Dayalı Sınıf Yönetimi.....	66
Demokratik Sınıf Yönetimi.....	67
Otokratik Sınıf Yönetimi	67
Serbesiyetçi Sınıf Yönetimi	67
Bukalemun Tarzı Sınıf Yönetimi	67
Kriz Yönetimi Tarzı Sınıf Yönetimi	67
Müdahaleci Sınıf Yönetimi Modelleri	68
Etkileşimci Sınıf Yönetimi Modelleri	68

Müdahaleci Olmayan Sınıf Yönetimi Modelleri	68
Geleneksel Sınıf Yönetimi Modelleri	69
Çağdaş Sınıf Yönetimi Modelleri	69
Tepkisel Modeller	69
Önlemsel Modeller	69
Gelişimsel Modeller	70
Bütünsel Modeller	70
Sınıf Yönetimi Kuramları	70
Jacob Kounin'in Teorisi	70
Hareketi Sonlandırmak	71
Dalgalanma Etkisi	71
Farkındalık	71
Örtüşme	71
Geçiş Düzensizliği	71
Rudolf Dreikurs'un Teorisi	71
William Glasser'in Teorisi	72
Haim Ginott'in Teorisi	73
Fred Jones'un Teorisi	73
Thomas Gordon'un Teorisi	74
Lee Canter'in Teorisi	75
B. F. Skinner'in Teorisi	75
Fritz Redl'in Teorisi	76
Alfie Kohn'un Teorisi	77
John Shindler Modeli	77
Özet	78
Kaynakça	80

4. BÖLÜM

SINIFTA DİSİPLİN VE SINIF KURALLARI

Giriş	83
Disiplin Kavramı	84
Sınıfta Disiplin	85
Sınıf Disiplin Modelleri	88
Marlene Canter Modeli (Güvengen Disiplin, İddialı ve Kararlı Disiplin, Etkin Disiplin)	88
Thomas Gordon Modeli (Öğretmen Merkezli Model)	89
William Glasser Modeli (Gerçeklik Terapisi Teorisi)	89
Jacob S. Kounin Modeli (Dalga Etkisi)	90

Frederic Skinner Modeli (Davranış Değiştirme Modeli).....	91
Rudolf Dreikurs Modeli (Ussal Sonuçlar Modeli)	92
Hiam Ginnot Modeli (Etkili İletişim Odaklı Model)	93
Lee Jones&FredJones Modeli (Sınıf Yönetimi Modeli)	93
Fritz Redl ve William Wattenberg Modeli	94
Kural Kavramı ve Sınıf Kuralları	94
Sınıf Kurallarının Temel Özellikleri.....	96
Sınıf Kuralları Oluşturma.....	97
Sınıf Kurallarının Uygulanması.....	99
Sınıf Kurallarının Bileşenleri ve Etkileri.....	100
Sınıf Kurallarının Yararları.....	101
Özet	102
Kaynakça.....	107

5. BÖLÜM

SINIFTA ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ YÖNETİMİ

Çocukların Sınıf İçi Davranışlarına Kuramsal Bakış.....	109
Psikanalitik Kuram.....	109
İd	109
Ego	110
Süperego.....	110
Oral Dönem.....	112
Anal Dönem	112
Fallik Dönem.....	112
Hümanist Yaklaşım	113
Sosyal Öğrenme Kuramı	113
Çocukların Davranışlarını Etkileyen Sınıf Dışı Faktörler.....	114
Okul	115
Aile	115
Çevre.....	117
Çocukların Davranışlarını Etkileyen Sınıf İçi Faktörler.....	117
Sınıfın Yapısı ve Fiziki Ortam	118
Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	120
Öğretmenin Özellikleri	121
Çocukların Özellikleri	123
Sınıf Kurallarını Belirleme	123
Okul Öncesi Eğitim Sınıfında İstenmeyen Davranışlar ve Yönetimi	125
İstenmeyen Davranışların Yönetiminde Kullanılan Stratejiler.....	126

Sorunu Anlama	126
Görmezden Gelme.....	126
Uyarma	127
Süreçte Değişikliğe Gitme	127
Özet	129
Kaynakça.....	131

6. BÖLÜM

SINIFTA ETKİLEŞİM VE İLETİŞİM SÜRECİ

Giriş.....	133
Okul Öncesi Eğitimden Önce Çocuklarda Etkileşim ve İletişim.....	134
Okul Öncesi Sınıf Yönetiminde Okul Aile İşbirliği	136
Çocukların Okul ile Tanışmaları.....	137
Okulda İlk Gün.....	137
İlk Hafta ve Veli Toplantısı.....	137
Her Çocuğa Dayalı Görüşme	137
Ev Ziyaretleri.....	138
Okulda Bülten, Kitapçık ve İnternet Sitesinin Oluşturulması.....	138
Telefon Görüşmeleri	138
Video ve Kaset Kayıtları	138
Sınıf İçi Etkileşim.....	139
Sınıfta Olumlu Etkileşim Ortamının Oluşturulması.....	140
Sınıfta İletişim Sürecinin İşleyişi	142
İletişimin Tanımı	143
Temel İletişim Becerileri.....	143
Konuşma.....	144
Dinleme	144
Aktif Dinleme.....	145
Pasif Dinleme.....	145
Eleştirel Dinleme.....	145
Yaratıcı Dinleme.....	145
Empati.....	146
Beden Dilini Kullanma.....	146
İletişim Süreci ve Öğeleri.....	147
Kaynak	149
İleti	149
Kanal	149
Alıcı	150

Geribildirim	150
İletişim Türleri	150
Sözlü İletişim	150
Yazılı İletişim	151
Sözsüz İletişim	152
Öğretmen Davranışlarının Sınıf İletişimindeki Önemi	153
Sınıfta Etkili İletişimi Sağlamanın Yolları	155
Okul Öncesi Eğitim Döneminde İletişim Korkusu	156
Sınıfta İletişimi Engellenen Faktörler.....	157
Özet	159
Kaynakça.....	161

7. BÖLÜM

SINIFTA ÖĞRENCİ MOTİVASYONU

Giriş.....	163
Motivasyonun Tanımı.....	164
Motivasyon Çeşitleri	166
Amaçları Bakımından Motivasyon	166
Fizyolojik Motivasyon	167
Sosyal ve Psikolojik Motivasyon	167
Kaynağına Göre Motivasyon	168
İçsel Motivasyon.....	168
Dışsal Motivasyon	168
Motivasyon Kuramları.....	170
Kapsam (İçerik) Kuramları	170
İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	170
ERG Kuramı	172
Başarı İhtiyacı Kuramı.....	173
Herzberg'in Çift Etmen Kuramı	174
Süreç Kuramları.....	176
Beklenti Kuramı	176
Amaç Kuramı	177
Adams'ın Eşitlik Kuramı	177
Öğretimde Motivasyonun Önemi ve Öğretmenin Rolü	178
Sınıf İçi Motive Edici Unsurlar	182
Wlodkowski Modeli	182
Özet	183
Kaynakça.....	186

8. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE ZAMAN YÖNETİMİ

Sınıf Yönetimi	190
Zaman Yönetimi	193
Çocuk Merkezli Zaman Yönetimi	198
Programın ve Erken Çocukluk Eğitimi Kriterlerinin Zaman Yönetiminde Kullanılması	200
Özet	206
Kaynakça	210

9. BÖLÜM

SINIFTA BİR ÖĞRETİM LİDERİ OLARAK ÖĞRETMEN

Öğretmen Liderliği	216
Öğretmenlerin Liderlik Özellikleri	220
Öğretmenlerin Etkili Liderlik Özellikleri	221
Öğretmenlerin Öğretimsel Liderlik Rollerini	225
Erken Öğrenme Ortamında Liderlik Kalitesinin Boyutları	228
Lider Öğretmenlerin Çocukların Liderlik Gelişimlerine Etkisi	230
Lider Öğretmenlerin Meslektaşlarının Öğrenmesine Etkisi	232
Özet	233
Kaynakça	236

10. BÖLÜM

ÖĞRETMEN VELİ GÖRÜŞMELERİNİN YÖNETİMİ

Öğretmen-Veli Görüşmelerinin Temelleri	240
Öğretmen-Veli Görüşmeleri Neden Önemlidir?	240
Öğretmen-Veli Görüşmelerinde Uygulanacak İlkeler	241
Öğretmen-Veli Görüşmelerini Geliştirmek İçin Neler Yapılabilir?	243
Uyum Haftasında Öğretmen-Veli Görüşmeleri	244
Velilerle İletişim	244
İletişim Türleri	246
Tek Yönlü İletişim	246
Kitapçıklar	246
Gazeteler	246
Fotoğraflar	247
Duyuru Panoları	247
Haber Mektupları	247

Öneri (Dilek) Kutusu.....	247
Gelişim Raporu	248
Gelişim Dosyası (Portfolyo)	248
İki Yönlü İletişim	248
Telefon Görüşmeleri	248
Yazışmalar	249
Geliş-Gidiş Zamanları	250
Okul Ziyaretleri	250
Bireysel Görüşmeler	251
Veli Toplantıları	251
Ev Ziyaretleri.....	251
Teknoloji Yoluyla İletişim	253
Kısa Mesajlar.....	253
E-Mail (Elektronik Posta)	253
Sosyal Medya	254
Özet	255
Kaynakça.....	259

11. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE OLUMLU SINIF VE ÖĞRENME İKLİMİNİN OLUŞTURULMASI

Giriş.....	261
Geleneksel Sınıf Yönetiminden Çağdaş Sınıf Yönetimine	261
Sınıf Yönetimi Modellerinde Olumlu Sınıf ve Öğrenme İklimini Oluşturma	263
Olumlu Sınıf Yönetimi ve Öğrenme İkliminde Tepkisel Model	263
Olumlu Sınıf Yönetimi ve Öğrenme İkliminde Önleyici Model.....	264
Olumlu Sınıf Yönetimi ve Öğrenme İkliminde Gelişimsel Model	265
Olumlu Sınıf Yönetimi ve Öğrenme İkliminde Bütünsel Model	266
Okul Öncesi Eğitimde Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminin Öğeleri.....	266
Okul Öncesi Eğitimde Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde Çocuğun Rolü	267
Okul Öncesi Eğitimde Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde Öğretmenin Rolü	268
Okul Öncesi Eğitimde Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde Eğitim Ortamı	270
Okul Öncesi Eğitimde Olumlu Sınıf ve Öğrenme İklimini Destekleyici Stratejiler.	271
Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde İşbirliğini Desteklemek	271
Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde Çocukların Güvenini Desteklemek.....	272
Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde Çocukların Sorumluluk Almasını Desteklemek.....	273
Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde Çocuğun Katılımını Desteklemek.....	273

Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde Aile Katılımını Desteklemek	274
Olumlu Sınıf ve Öğrenme İkliminde Desteklemede İletişim	275
Özet	276
Kaynakça	278

12. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİNDE ÖRNEK OLAYLAR

Giriş	281
Bazen Yetişkinler de Hata Yapar	281
Davranışın Temelindeki Neden: Ebeveyn	283
Renklerin Harmonisi	286
Kızgın Güneş	288
Bu Etkinlik Hiç Bitmese	290
Bir Yol Muhakkak Var	293
Öğretmen Tutarlılığı	296
Sorunu Çözmek mi Çözülmesini Sağlamak mı?	298
Öğretmen Ebeveyn Dayanışması	301
Gülümseyen Öğretmen Olurmuş!	303

Editörler ve Yazarlar Hakkında	305
---	------------

1. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Dr. Gökhan GÜNEŞ - Mersin Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8923-3315

GİRİŞ

Çocukların bilişsel, duyuşsal, sosyal-duygusal, psikomotor, dil ve zihinsel gelişimlerinin büyük ölçüde şekillendiği okul öncesi dönemde, nitelikli bir okul öncesi eğitimi, çocukların gelişim alanlarında, tutum ve düşüncelerinin oluşumunda önemli görülmektedir (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2000; Jackman, 2012). Öğretmen eğitimi, eğitim programları, öğrenme-öğretmeye ilişkin teoriler ve fark yaratan uygulamaların yanı sıra sınıf yönetiminin okul öncesi eğitimde kritik bir rol oynadığı kabul edilmektedir. Her ne kadar sınıf yönetiminin uygulamadaki önemi net olarak görülse de bütünsel ve kompleks yapısından dolayı tam olarak anlaşılmasının ve değerlendirilmesinin hala yeterli düzeyde olmadığı düşünülmektedir (Martin vd., 2016). Sınıf yönetimine yönelik yürütülen araştırmaları inceleyen bir meta-analiz çalışmasında öğrenme kalitesini ve çocuk davranışlarını etkileyen sınıf ikliminin güçlü bileşenlerinden birinin de sınıf yönetimi olduğu rapor edilmiştir (Wang, Haertel ve Walberg, 1997). Çocukların akademik gelişimlerinin olumlu yönde desteklenmesinde giderek artan bir öneme sahip olan sınıf yönetimi becerilerinin geliştirilmesi, sınıf içinde olumlu bir öğrenme ortamı sağlamaya çalışan öğretmenler ve yöneticiler tarafından önemli görülmektedir (Rosas ve West, 2009). Sınıf yönetiminin öğretmen, öğrenci, eğitim programları, eğitim ortamı, eğitim yönetimi ve ailelerle olan ilişkisi dikkate alındığında (Charles ve Senter, 2008), sınıf yönetimi becerileri özellikle okul öncesi eğitim kalitesinin niteliğini ve başarısını yordayan önemli değişkenlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Sınıf yönetiminde temel kavramlara yer verilen bu bölüm; sınıf yönetiminin tanımı, tarihsel gelişimi ve önemi, sınıf yönetimi yaklaşımları, sınıf yönetimi modelleri, sınıf yönetiminin boyutları, sınıf yönetimini etkileyen değişkenler ve etkili sınıf yönetimi stratejileri olmak üzere altı alt başlıktan oluşmaktadır.

1. SINIF YÖNETİMİ TANIMI, TARİHSEL GELİŞİMİ VE ÖNEMİ

1.1. Sınıf Yönetiminin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Sınıf yönetiminin ilgili alan yazında farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Değişen eğitim paradigmalarının sonucu olarak sınıf yönetimi tanımlamalarının da yıllar içinde bütünsel bir bakış açısı etkisinde gelişim gösterdiği söylenebilir. Yıllar içinde eğitimde gerçekleşen paradigma değişimleri ile gelişim gösteren sınıf yönetiminin ilk önceleri problemleri davranışların önlenmesini amaçlayan ve otorite tabanlı disiplin anlayışının sağlanmaya çalışıldığı tek boyutlu yaklaşımların etkisinde tanımlandığı görülmektedir.

Sınıf yönetimi 1980'li yıllarda tecrübeli ve tecrübesiz öğretmenler arasındaki farka dayalı bir başarı ölçütü ve uygulama farklılığı olarak değerlendirilme eğilimindeydi (Bartos ve Lotven, 1980; Pigge, 1978). Öte yandan, alandaki diğer araştırmacılar tarafından sınıf yönetiminin salt bir disiplin anlayışından ziyade daha geniş çaplı ve kompleks bir yapısı olduğu vurgulanmıştır (Duke, 1979; Latz, 1992). Doyle (1986) için sınıf düzenini sağlamak ve kontrol etmek sınıf yönetiminin iki önemli görevi olarak görülmektedir. Brophy'de (1986) sınıf yönetiminde öğrenme ve öğretme süreçlerini önemseyerek bu süreçleri etkileyen sınıf düzeninin sağlanmasının etkili bir sınıf yönetimini sağlayacağına dikkat çekmiştir. Weber (1994) ise sınıf yönetiminde, öğrenme olanaklarının güçlendirilmesi ve sürdürülmesinde kullanılan yöntemlerin önemine işaret etmiştir. Bu tanımlarla paralel şekilde sınıf yönetimi, öğretmenlerin öğrencileri için öğrenme ortamındaki zamanı, mekânı ve materyalleri düzenlemek için gösterdiği çabaların tümü olarak görülmektedir (Wong ve Wong, 1998). Lemlech (1999) ise metaforik bir yaklaşımla; sınıfı orkestraya benzetmiş ve sınıf yönetimini de sınıftaki yaşamın orkestra gibi yönetilmesi olarak tanımlamıştır. Sınıf ahenginin oluşturulması ve yönetilmesi, çocukların öğrenme, iletişim ve olumlu davranış geliştirme becerilerinin desteklenmesinde önemli bir rol oynayan öğretmenleri de bu orkestranın şefi olarak kabul etmiştir.

Sınıf yönetimine ilişkin kavramsal tanımlamaların 2000'li yıllarda öğrencilerin birbirleri ve öğretmenleri ile etkileşimlerinin önemi üzerinden şekillenmeye başladığı söylenebilir. Emmer ve Stough (2001) sınıf yönetiminde öğrenciler arası etkileşimin önemine dikkat çekmekte ve öğrenciler arası birlik ve uzlaşma sağlama ve kuralları belirleme süreçlerini sınıf yönetimi kapsamında değerlendirmektedir. Balay (2003) sınıf yönetimini, etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayacak şekilde sınıf etkinliklerinin öğrencilerle birlikte öğrenciler için yönetilme süreci olarak görmekte, Warner ve Lynch (2004) ise çocukların uygun davranış gelişimlerini destekleyecek yol haritalarının sınıf yönetiminin önemli dinamikleri arasın-